

INFORME D'IMPACTE DE GÈNERE

**“PROJECTE DE DECRET D'ALCALDIA PER LA PROHIBICIÓ DEL CONSUM DE
PRODUCTES DEL TABAC A LES PLATGES DE SANT MIQUEL, SOMORROSTRO,
NOVA ICÀRIA I NOVA MAR BELLA DURANT LA TEMPORADA DE BANY DE
L'ANY 2021”**

Codi: 37IIG/2021

ÍNDEX

ÍNDEX.....	2
SÍNTESI: VALORACIÓ DE L'IMPACTE DE GÈNERE.....	3
0. INTRODUCCIÓ.....	3
1. IDENTIFICACIÓ I DESCRIPCIÓ DE LA NORMA.....	4
2. VINCULACIÓ AMB OBJECTIUS PROGRAMÀTICS I DISPOSICIONS NORMATIVES EN MATÈRIA D'IGUALTAT DE GÈNERE.....	5
3. ANÀLISI D'ASPECTES FORMALS I METODOLÒGICS	6
4. ANÀLISI D'IMPACTE DE GÈNERE.....	6
5. VALORACIÓ A CÀRREC D'ORGANITZACIONS FEMINISTES I ENTITATS DE DONES.....	8
6. VALORACIÓ GLOBAL DE L'IMPACTE DE GÈNERE	9
7. PROPOSTES DE MODIFICACIÓ I RECOMANACIONS	9

SÍNTESI: VALORACIÓ DE L'IMPACTE DE GÈNERE

L'avaluació de l'impacte de gènere del *"Projecte de Decret d'Alcaldia per la prohibició del consum de productes del tabac a les platges de Sant Miquel, Somorrostro, Nova Icària i Nova Mar Bella durant la temporada de bany de l'any 2021"* determina que és **transformador de desigualtats, amb un impacte de gènere molt positiu.**

0. INTRODUCCIÓ

El present document és un Informe d'Impacte de Gènere (IIG d'ara endavant) de *"Projecte de Decret d'Alcaldia per la prohibició del consum de productes del tabac a les platges Sant Miquel, Somorrostro, Nova Icària i Nova Mar Bella durant la temporada de bany de l'any 2021"*.

Els Informes d'Impacte de Gènere (IIG) analitzen les necessitats pràctiques de les persones contemplant la desigualtat de gènere, les obligacions relacionades amb la vida quotidiana, les diferents situacions de partida i els potencials efectes diferencials que es poden derivar de l'aplicació de les propostes polítiques. Així, és un document que acompanya els projectes normatius i de polítiques públiques, i en el qual es fa una avaluació *prospectiva* (és a dir, prèvia i estimada) del seu impacte en funció del gènere, amb objecte d'identificar i prevenir la producció, manteniment o increment de les desigualtats de gènere, tot realitzant propostes de modificació del projecte.

En l'àmbit català, la Llei 17/2015 d'igualtat efectiva de dones i homes, estableix que la transversalitat de la perspectiva de gènere ha de ser un dels principis de funcionament dels poders públics: "els poders públics han d'aplicar la perspectiva de gènere i la perspectiva de les dones en les actuacions, a tots els nivells i a totes les etapes" (article 3).

El seguiment d'aquest mandat queda recollit en l'àmbit local per mitjà de les ***Directrius per a l'elaboració de les normes municipals*** adoptades per acord de Comissió de Govern de l'Ajuntament de Barcelona el 15 d'abril de 2015. En concret l'article 140 estableix que, tot projecte normatiu s'ha d'acompanyar amb una memòria d'avaluació de l'impacte normatiu, o d'antecedents. Aquest impacte ha d'integrar una **anàlisi d'impacte de gènere**, en la qual s'avaluen *els resultats que es puguin derivar de l'aprovació del projecte des de la perspectiva de l'eliminació de desigualtats i de la seva contribució a la consecució dels objectius d'igualtat d'oportunitats i de tracte entre dones i homes* (d).

Més específicament, el **Reglament per a l'Equitat de Gènere a l'Ajuntament de Barcelona (2019)**¹ estableix el **caràcter obligatori dels Informes d'Impacte de Gènere de les propostes normatives (article 9)**.

Per donar compliment a aquesta obligació, la Direcció de Serveis de Gènere i Polítiques del Temps de l'Ajuntament de Barcelona ha elaborat una **metodologia pròpia** que permet realitzar una anàlisi sistemàtica de la normativa municipal des del punt de vista de l'impacte de gènere. Aquesta metodologia segueix les directrius d'organismes internacionals (Comissió Europea) i es basa en l'anàlisi de:

- El resultat o efecte que té la normativa sobre dones i homes;
- Les possibilitats que la normativa ofereix com a eina per a acabar amb les desigualtats de gènere, o bé el risc que contribueixi a perpetuar-les i/o a aprofundir-les.

Les categories que s'han establert a la metodologia són les següents:

- Normes Reproductores o Transformadores de desigualtats de gènere. I en aquest sentit, en el primer àmbit l'impacte de gènere pot ser Lleugerament negatiu o Molt negatiu; i en el segon cas Molt Positiu o Lleugerament Positiu.

1. IDENTIFICACIÓ I DESCRIPCIÓ DE LA NORMA

Nom: *"Projecte de Decret d'Alcaldia per la prohibició del consum de productes del tabac a les platges de Sant Miquel, Somorrostro, Nova Icària i Nova Mar Bella durant la temporada de bany de l'any 2021"*

Categoria: Decret d'Alcaldia.

Òrgan responsable: Barcelona Cicle de l'Aigua, S.A. Medi Ambient i Serveis Urbans (Ecologia Urbana).

Finalitat: l'establiment de les platges de Sant Miquel, Somorrostro, Nova Icària i Nova Mar Bella com a espais lliures de fum, facilitant a la ciutadania llocs de convivència respectuosos amb la preservació de la salut i la defensa del medi ambient.

Població destinatària: persones usuàries de les platges de Sant Miquel, Somorrostro, Nova Icària i Nova Mar Bella de Barcelona.

¹ Reglament per a l'equitat de gènere a l'Ajuntament de Barcelona (2019):

https://bcnroc.ajuntament.barcelona.cat/jspui/bitstream/11703/112184/5/GM_reglament_equitat_genere.pdf

2. VINCULACIÓ AMB OBJECTIUS PROGRAMÀTICS I DISPOSICIONS NORMATIVES EN MATÈRIA D'IGUALTAT DE GÈNERE

2.1. Vinculació amb objectius del Pla per la Justícia de Gènere 2016-2020

El contingut del present Projecte Normatiu pel qual es prohibeix el consum de productes del tabac a les platges de Sant Miquel, Somorrostro, Nova Icària i Nova Mar Bella durant la temporada de bany de l'any 2021, està vinculat als següents eixos estratègics del *Pla per la Justícia de gènere* (2016-2020):

Per una banda, amb l'eix "**C) Ciutat de Drets**", que estableix, entre d'altres coses, la necessitat de **protegir i millorar la qualitat de vida i la salut de les dones, i d'incidir sobre els rols de gènere que en condicionen la salut**. I, en concret, l'àmbit C.2 del Pla es centra, també, en protegir els drets sexuals i reproductius de les dones.

I, per altra banda, aquest projecte normatiu està connectat, també, a l'eix estratègic **D) "Barris habitables i inclusius"** i es pot relacionar amb l'àmbit d'actuació "**D.1. Ecologia i espai urbà**". Aquest àmbit d'actuació té com a objectiu adequar els elements de l'entorn urbà als usos i les necessitats quotidianes de les persones, garantir-ne un ús no discriminatori i treballar per una ciutat sostenible orientada a possibilitar que la vida continuï en una relació harmònica entre humanitat i naturalesa.

2.2. Disposicions normatives en matèria d'igualtat de gènere i protecció de la salut i el medi ambient

En compliment del que disposa la *Llei Orgànica 3/2007 de 22 de març per a la igualtat de dones i homes* (article 15), i la *Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes* (articles 1, 3 i 6), el present Decret d'Alcaldia s'hauria de planificar tenint en compte que els poders públics han d'incorporar la igualtat de dones i homes com a principi d'actuació transversal.

A banda d'aquest marc normatiu estatal i autonòmic, en l'àmbit local, la *Carta municipal de Barcelona* (1998), en aquesta línia, també, estableix que "*l'Ajuntament de Barcelona ha de promoure totes les accions i tots els serveis que facilitin la integració i la participació de la dona en la societat i evitin la discriminació per raó de sexe*" (art. 112). I, el *Reglament per a l'equitat de gènere a l'Ajuntament de Barcelona* (2019) estipula que "*la transversalitat de gènere obliga a dissenyar i avaluar el conjunt de polítiques públiques sota el criteri d'identificar i preveure repercussions diferenciades sobre homes i dones*" (art. 2).

A més, tenint en compte la temàtica del projecte normatiu, aquest Decret ha d'atendre al que disposa l'article 27 de la Llei 3/2007 relatiu a la integració del principi d'igualtat en la política de salut; els articles 48 i 49 de la Llei 17/2015 relatius a polítiques de salut i serveis, i recerca en ciències de la salut; i finalment, a l'article 53 de la Llei 17/2015 que, entre d'altres coses, fa referència a la planificació de les polítiques de medi ambient.

3. ANÀLISI D'ASPECTES FORMALS I METODOLÒGICS

3.1. Llenguatge no sexista.

En relació a la formulació d'aquest projecte normatiu, s'aprecia la voluntat de fer un ús no sexista del llenguatge, abandonant el masculí genèric, i amb la utilització de formes dobles (masculines i femenines).

3.2. Participació de grups de dones o feministes en l'elaboració del projecte.

Les *Directrius per a l'elaboració de les normes municipals*, -que comprenen les directrius de tècnica normativa i sobre la tramitació de l'expedient per a l'aprovació de les ordenances, els reglaments i els decrets (2015)-, al seu article 141 tenen en compte la importància de la participació ciutadana en l'elaboració de normativa municipal. I en aquesta línia, el que interessa avaluar des del punt de vista de l'impacte de gènere és la participació de les dones i feministes (vinculades a l'àmbit específic d'actuació de la present norma); és a dir, si s'ha tingut en compte la seva veu en el disseny de la norma.

En aquest sentit, no ens consta que s'hagin habilitat espais de participació o consulta a grups de dones o feministes, en l'elaboració del projecte.

4. ANÀLISI D'IMPACTE DE GÈNERE

4.1. Diagnòstic sobre l'àmbit d'actuació.

Sovint es considera que les normes i polítiques públiques són neutres respecte al gènere perquè s'han dissenyat pensant en el benefici de la població en el seu conjunt i, per tant, de forma igual per a totes les persones, sense fer distincions entre dones i homes. No obstant, tractar igual a qui parteix d'una situació de desigualtat equival, a la pràctica, a la perpetuació de tal desigualtat, que és el que ocorre si no es tenen en compte les desigualtats de gènere existents en la posició econòmica, política i social de dones i homes. Per això, precisament, les polítiques pensades cap a la població en general no solen ser neutres, sinó cegues pel que fa al gènere (Emakunde, 2013).

Tenint en compte això, doncs, és important descriure la situació de partida en l'àmbit d'actuació, amb enfocament de gènere, exposant dades sociodemogràfiques desagregades per sexe (*diferències*), per tal d'identificar possibles *desigualtats*, discriminacions, bretxes, etc.²

D'acord amb els resultats de l'Enquesta de Salut de Catalunya (2020) la prevalença del consum de tabac (diari i ocasional) en la població de 15 anys i més és del 24,6% (27,8% els homes i

² En aquest sentit, i atenent a l'àmbit d'actuació que ens ocupa, és important tenir en compte els resultats d'estudis i informes que incorporen la perspectiva de gènere, com per exemple, "Dona i tabac. Informe tècnic sobre l'hàbit tabàquic femení a Catalunya", Departament de Sanitat i Seguretat Social, Generalitat de Catalunya, 2001:
https://canalsalut.gencat.cat/web/.content/A-Z/T/tabac_responsiu/tabac_material_divulgatiu/donatabac1.pdf

21,3% les dones)³ i el 7,7% de les persones està exposada al fum ambiental del tabac a la llar (5,6% dels homes no fumadors i 9,6% de les dones no fumadores). El consum de tabac és superior en les persones de menys de 64 anys i aquelles amb estudis secundaris. Tant en general com per edat i nivell d'estudis, els homes tenen una prevalença més alta que les dones. No s'han trobat diferències per regió sanitària en el consum de tabac ni en l'exposició al fum ambiental del tabac a la llar. El percentatge del consum de tabac mostra una tendència a disminuir en el període 1994-2017 i a partir d'aquí s'estabilitza. Pel que fa al percentatge de població exposada al fum ambiental del tabac a la llar, continua mostrant una tendència a disminuir des del 2006. Cal destacar, però, que **aquesta tendència a disminuir només es produeix en els homes mentre que en les dones es manté estable des del 2018.**

El tabaquisme, que causa malalties cardiovasculars, respiratòries i càncer en tots dos sexes. Tanmateix, hi ha diferències de les afectacions per sexe que cal tenir en compte. Com per exemple ja apuntava l'informe "Dona i Tabac (Generalitat de Catalunya, 2001):

"- Les tendències de la prevalença de malaltia pulmonar obstructiva crònica, estable o disminuint en els homes i augmentant en les dones, són consistents amb els canvis en l'hàbit de fumar d'ambdós sexes.

- El risc d'infart de miocardi mortal i no mortal és entre 2,5 i 7 vegades superior en la dona que fuma, mentre que en el cas de l'home és del voltant de 2,0."

- La dona fumadora que pren anticonceptius orals veu incrementat fins a 20 vegades el risc d'infart de miocardi, especialment en el grup d'edat per damunt dels 35-40 anys i fins a 22 vegades el de l'hemorràgia subaracnoïdal.

- El tabac augmenta el risc de càncer de cèrvix i de malaltia inflamatòria pelviana.

- El tabac és un dels cofactors implicats en la progressió ràpida de l'osteoporosi; una de cada vuit fractures de maluc que es produeix en les dones és atribuïble al consum de tabac.

- El 36% de les dones no fumadores de 25 a 64 anys afirma estar exposada més d'una hora diària al fum d'altres fumadors.

- L'excés de risc de càncer de pulmó és significativament superior (24%) en les dones no fumadores que conviuen amb un fumador. [...]"

A més, el tabaquisme afecta també de forma negativa la salut reproductiva de les dones, disminuint la fertilitat i avançant la menopausa. Fumar durant l'embaràs causa efectes adversos durant la gestació, com la ruptura prematura de membranes, i afavoreix l'aparició de problemes del nadó relacionats amb un risc més gran de part preterme, pes baix en néixer, avortaments espontanis i síndrome de la mort sobtada de l'infant.

³ Les dades de l'Enquesta de Salut de Catalunya (2019) revelen que la prevalença de consum de tabac en homes ha disminuït en aquest últim any (ja que al 2019 s'estimava un 29,2% d'homes fumadors, en front d'un 27,8% al 2020); i, per contra, en el cas de les dones aquesta prevalença ha augmentat, ja que al 2019 s'estimaven un 18,8% de dones fumadores front un 21,3% al 2020).

Finalment, és important tenir present que els canvis culturals i la intensificació de la publicitat del tabac adreçada a les dones⁴ van contribuir a fer que el tabaquisme femení augmentés progressivament durant les últimes dècades del segle passat i, com a conseqüència d'això, la mortalitat prematura que experimenten les dones per malalties causades pel tabac mostra una tendència creixent, amb més de 2.000 defuncions prematures a l'any atribuïbles al tabac a Catalunya. **Per això, prevenir el tabaquisme i l'exposició al fum ambiental de tabac és una de les estratègies més importants per protegir la salut de totes les dones.**

4.2. Anàlisi de la incorporació de la perspectiva de gènere en el projecte.

Fent un anàlisi del contingut del "*Projecte de Decret d'Alcaldia per la prohibició del consum de productes del tabac a les platges de Sant Miquel, Somorrostro, Nova Icària i Nova Mar Bella durant la temporada de bany de l'any 2021*", i després de la incorporació de totes les propostes que es van fer des del Direcció de Serveis de Gènere i Polítiques del Temps en l'**Informe Preliminar d'Impacte de Gènere**, es constata que el present projecte normatiu visibilitza l'existència de diferències en clau de gènere en l'àmbit d'actuació en qüestió (mitjançant l'exposició d'algunes dades desagregades per sexe), apuntant, així, possibles desigualtats de gènere que produeix l'impacte del consum de tabac en la salut de les dones.

En concret, al Preàmbul es fa referència als resultats d'un estudi sobre Tabaquisme Femení a Catalunya, i es presenten dades de la prevalença del consum de tabac desagregades per sexe. Tenint en compte aquestes diferències, s'inclou a les dones embarassades com a subjecte específic a protegir per la norma, per tal de protegir-ne la seva salut.

4.3. Previsió de resultats.

Fruit de l'anàlisi de la proposta normativa, com s'ha esmentat a l'apartat anterior, es considera que el "*Projecte de Decret d'Alcaldia per la prohibició del consum de productes del tabac a les platges de Sant Miquel, Somorrostro, Nova Icària i Nova Mar Bella durant la temporada de bany de l'any 2021*" **pot impactar de manera positiva en la salut pública i en la protecció mediambiental, i per tant, es preveu que la seva aplicació tingui un impacte positiu en la salut de totes les dones.** Ja que, com ja s'ha afirmat, prevenir el tabaquisme i l'exposició al fum ambiental de tabac és una de les estratègies més importants per protegir la salut de totes les dones.

5. VALORACIÓ A CÀRREC D'ORGANITZACIONS FEMINISTES I ENTITATS DE DONES

En la tramitació del projecte normatiu no consta que s'hagi fet valoració per part d'organitzacions feministes o entitats de dones.

⁴ Al llarg del segle XX les multinacionals del tabac, mitjançant una publicitat molt ben dirigida, han aconseguit que la població femenina jove s'hagi anat incorporant progressivament a l'hàbit tabàquic i s'equipari en consum als homes de la seva edat.

6. VALORACIÓ GLOBAL DE L'IMPACTE DE GÈNERE

A partir de l'anàlisi de la incidència de la norma en el desenvolupament de la igualtat de gènere en el seu àmbit d'aplicació, així com de la seva contribució als objectius de les polítiques d'igualtat, es determina que l'aplicació "Projecte de Decret d'Alcaldia per la prohibició del consum de productes del tabac a les platges de Sant Miquel, Somorrostro, Nova Icària i Nova Mar Bella durant la temporada de bany de l'any 2021" és transformador de desigualtats de gènere. El seu impacte de gènere és molt positiu.

7. PROPOSTES DE MODIFICACIÓ I RECOMANACIONS

Com s'ha esmentat en l'apartat d'anàlisi, aquesta versió de la proposta normativa ha incorporat totes les propostes que es van fer des del Direcció de Serveis de Gènere i Polítiques del Temps en l'Informe Preliminar d'Impacte de Gènere relatives a fer un ús no sexista del llenguatge i a incorporar la perspectiva de gènere en el projecte normatiu.

No obstant, tot i la valoració positiva d'impacte de gènere d'aquest Decret, es planteja la següent proposta per tal de millorar la implementació de la norma des d'una perspectiva de gènere:

- **INCORPORAR LA PERSPECTIVA DE GÈNERE EN LA DIFUSIÓ (CAMPANYES DE SENSIBILITZACIÓ) I –CONSEQÜENTMENT- EN LA IMPLEMENTACIÓ DE LA NORMA:**

Paral·lelament a l'elaboració d'aquest projecte normatiu, es constata que s'han desenvolupat mesures comunicatives⁵ i de sensibilització sobre l'impacte nociu del tabac en la salut dels infants. En aquesta línia, es recomana que, en aquestes campanyes de sensibilització, es faci èmfasi també en l'impacte d'aquesta norma en la salut de les dones, i en especial, de les dones embarassades. Això, conseqüentment, reforçarà l'impacte de gènere positiu de l'aplicació d'aquesta normativa.⁶

Laura Àlvarez Rodríguez

Tècnica

Sonia Ruiz
García - DNI

Signat digitalment
per Sonia Ruiz
García - DNI

Direcció de Serveis de Gènere i Polítiques del Temps

Vist i plau:

(SIG)

Data: 2021.03.16
09:14:21 +01'00'

Sonia Ruiz García

Directora

Direcció de Serveis de Gènere i Polítiques del Temps

Barcelona, a 16 de març de 2021.

⁵ <https://ajuntament.barcelona.cat/premsa/2021/02/16/barcelona-camina-cap-a-unes-platges-sense-fum/>

⁶ És important desenvolupar programes de control del tabaquisme orientats a les necessitats reals del col·lectiu femení, programes que incorporin els mètodes del màrqueting social de la mateixa manera que ho han fet durant tot el segle XX les tabaqueres, que van partir de zero i han aconseguit que la meitat de les dones joves catalanes fumin. Tota aquesta propaganda ha estat una gran i molt calculada inversió de la indústria per atraure dones consumidores amb l'únic objectiu de compensar el descens de consum del mercat masculí. I és per això que és important impulsar mesures de sensibilització i comunicatives que reverteixin aquesta propaganda de la indústria tabaquera.

